Eva Backofen

Nr. 1. Eva Backofen aan het werk.

Over ruim zeven maanden start het Fidem-congres, dat wordt gehouden van 15 tot 18 oktober 2025 in München. Om een indruk te krijgen van de medailleurs uit het gastland Duitsland en hun werk, zijn er al verscheidene artikelen verschenen in de Muntkoerier. Deze maand gaat het over Eva Backofen (1949) (afb. 1). Haar eerste penning ontstond in 2017. In totaal heeft zij 25 penningen gemaakt, waarvan vijf van dieren, elf portretten en zeven eenzijdige rechthoekige reliëfjes en twee penningobjecten. In haar loopbaan kreeg ze werkbeurzen en had vele tentoonstellingen. Haar werk is zeer gevarieerd met beelden, fraaie portretten, tekeningen en penningen waarvan hieronder een aantal worden beschreven.

Leven en werk

Eva Backofen werd geboren op 31 oktober 1949 in de porseleinstad Meißen. Het gezin verhuisde naar Berlijn toen ze drie jaar was. Daar groeide ze op en ging naar de lagere school. In 1964 volgde zij de middelbare school in het Grijze Klooster in Oost-Berlijn, een middelbare school voor talen. Je kon daar ook een opleiding volgen voor een beroep. Zij behaalde haar certificaat als handelsbediende voor laboratorium- en fijnchemie. Om de avondstudies aan de Kunsthochschule Weißensee te betalen, werkte ze als toneelassistente en theaterbeeldhouwer van de Komische Oper Berlin. Daarna kreeg ze van 1973-1975 les op de Hochschule für Bildende Künste in Dresden, afdeling theaterbeeldhouwkunst om vervolgens van 1975 tot 1980 les de kunststofafdeling op deze academie af te ronden bij prof. Gert Jäger. Ze woont sinds 1973 in Dresden. Tijdens haar studie leerde ze kleine en grote reliëfs maken in klei en gips, waarbij ze vooral moest letten op de verhoudingen. Ook het snijden in gips werd haar bijgebracht. Daar heeft zij later met het maken van de penningen veel aan gehad. De maat van haar creaties is vrij groot, tot wel 156 mm doorsnede. In 1980 vestigt zij zich als zelfstandig beeldhouwster. Ze wordt lid van diverse kunstenaarsverenigingen: in 1984 van Verband Bildender Künstler (VBK), 1989 van de Bund Bildender Künstler (BBK) en de Saksische Kunstenaars-vereniging, 1991 kunstenaarsgroep Kartoffel, een open communicatief kunstproject en in 2019 lid van de Deutsche Gesellschaft für Medaillenkunst (DGMK). In 2022 van de FIDEM.

Bijzonder project
Met een werkbeurs kon ze van 2013 tot 2017 meewerken aan de restauratie van het kasteel in Dresden, dat door het bombardement in de tweede wereldoorlog geheel was vernietigd. Het betreft de reconstructie en de restauratie van het renaissanceplafond in de torenkamer, die uit vijftig reliëfs bestaat met historische voorstellingen van de gebroeders Antonio Brocco uit circa 1550. Van het verwoeste plafond was maar één foto bewaard, waarop een hoek van de kamer zichtbaar is. Er werden elf naar achteren lopende bouwdelen aan het plafond van het gewelf gereconstrueerd. Backofen werkte samen met stukadoor Andre Glauche, een specialist in het vrij aanbrengen van marmerstucwerk. Soms deden zij het werk met twee assistenten.

Werkwijze
Backofen probeert expressief te werken maar houdt zich aan strikte regels binnen de grenzen van maat en materiaal. Ze maakt penningen uit haar herinnering of gebruikt tekeningen uit schetsboeken. Voor portretten gebruikt zij foto's of historische tekeningen. Onderwerpen worden tot in detail uitgewerkt en ze tekent alle ideeën in vele variaties op kleiplaten die worden gedroogd en gebakken. Soms glazuurt ze die in kleur en op deze wijze creëert zij verhalen. Het moedermodel wordt gevormd in plasticine, de beiden zijden maakt zij apart. In de laatste fase maakt de gieterij twee maal een *Épreuve d'Artist*. Ze patineert haar penningen naar eigen idee. Zodra de penning gereed is, bepaald Backofen de oplage.

Penningen
In een jaar tijd kwamen mijn vrouw en ik in bezit van drie penningen van de kunstenares. De eerste is ***Auerhenne*** (afb. 2), een veel bejaagde hoen uit de deelstaat Thüringen.

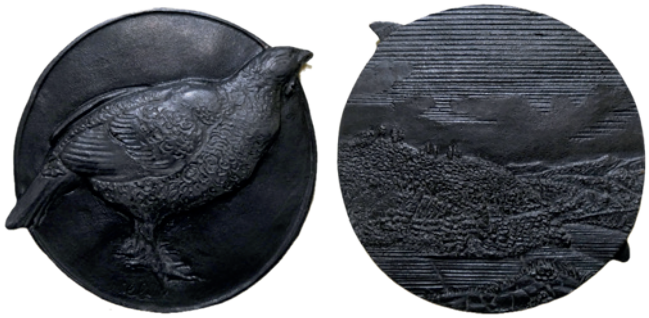

Nr. 2 en 2a. Auerhenne, 87 mm, brons, 2023. Eva Backofen.

Het was de jaarpenning 2023 van de Deutsche Gesellschaft fur Medaillenkunst (DGMK). Op de voorzijde staat de vogel, met haar staart door de penningrand heen. Op de keerzijde een afbeelding van de omgeving de wapenstad Suhl, waar de jaarvergadering van de DGMK in dat jaar werd gehouden (afb. 2a) [lees ook MK. feb. 2024].

Nr. 3 en 3a. Lopende Reiger, 80 x100 mm, terracotta, 2023. Eva Backofen.

Twee terracotta plaquettes van ***Lopende reigers*** kochten wij een jaar later (afb. 3 en 3a). Deze werden door haar te koop aangeboden om de dierentuin van Suhl te sponsoren. Je kan een draadje eraan bevestigen en hem ronddraaien, zodat je het effect krijgt van een filmpje, vertelt ze. Backofen tekende deze vogels op een reis door India. Daar heeft ze tientallen ***schetsjes*** gemaakt (afb. 4 en 4a).

Nr. 4. Schets van een Reiger. 2024. Eva Backofen.

Nr. 4a. Schetsen van Reigers. 2024. Eva Backofen.

Eva Backofen

Nr. 5 en 5a. Portret van Frida Löber, 141 mm, brons, 2022. Eva Backofen.

Een portret van de schilderes ***Frida Löber*** (1910-1989) staat afgebeeld op de voorzijde van de penning (afb. 5). De maat is voor onze begrippen erg groot; 141 mm. Op de keerzijde staat een schelp (afb. 5a). Op mijn vraag waarom zij een portret van Löber had gemaakt antwoordde ze: '*Ik heb Frida Löber vele jaren geleden leren kennen via haar dochter, de pottenbakster Wilfriede Maaß. Löber was een leerling van Gerhard Marcks (Bauhaus). Ze had acht kinderen, die kon ze grootbrengen met de verkoop van het werk uit haar pottenbakkerij. Ik heb dit portret voor mezelf gemaakt als herinnering aan haar en haar familie. Ik bewonder ook de aquarellen die zij schildert. Op 65-jarige leeftijd kreeg zij een beroerte. Daarna begon ze weer langzaam keramiek te maken met haar linkerhand. Ook haar aquarellen zijn met de linkerhand geschilderd en waren mooier dan haar eerdere werken. Helaas werkt ze nauwelijks meer. Ze woonde in Ahrenshoop op het schiereiland Darß, dat aan de Oostzee ligt. Vandaar de schelp- en zandprints om haar portret. Er staan kippen op, een huis met een rieten dak en een stukje landschap. Een grote schelp heb ik op de keerzijde gezet* (afb. 5a).

Nr. 6. Oude Panter, 155 mm, brons, 2017. Eva Backofen.

Haar eerste penning ***Oude Panter,*** ontstond in 2017 naar aanleiding van een uitnodiging voor een tentoonstelling in de Werkgalerie Dresden, die de leden van de DGMK hadden georganiseerd bij de jaarvergadering van 2017 (afb. 6). Het is een eenzijdig model met een opstaand buitenrandje. Het dier zit statig op de beeldenaar.

Nr. 7. Nandu. 156 mm, brons, 2019. Eva Backofen.

Een ***Nandu*** staat met zijn vleugels omhoog en wappert zich koele lucht toe (afb. 7). Backofen houdt van deze dieren met hun oerhaar, hun blote nek, het ruige hoofd en hun lange veren, vertelde ze. Op de keerzijde staat de tekst: *Nandu, 2017*. De uit Zuid-Amerika afkomstige Nandoe is kleiner en lichter dan een struisvogel, een volwassen Nandoe is 150 cm lang en 20 kg zwaar. Ze zijn vooral geliefd om hun mooie veren.

Nr. 8 en 8a. Heiner Müller, 150 mm, brons, 2019. Eva Backofen.

Heiner Müller (1929-1995) was een van de belangrijkste Duitse theatermakers van de 20ste eeuw. Naast het theater schreef hij gedichten, toneelstukken en publiceerde over theatertheorie. Hij werkte tevens voor twee culturele tijdschriften: *Sonntag* en de *Neue deutsche Literatur*.

Op de voorzijde staat Müller omringd door drie acteurs en coulissen met bovenaan de penningrand zijn naam (afb. 8). Op de keerzijde staat een zinregel uit een van zijn bundels: "*Denn das Schöne bedeutet das mögliche Ende der Schrecken.*" Aus "Bilder" 1949. Aan de onderrand van de penning staan de initialen van Eva Backofen: EB (afb. 8a).

Nr. 9 en 9a. Indische Strandläuferrinnen, 87 mm, brons, 2020. Eva Backofen.

Vier ***Indische Strandläuferrinnen*** zijn naast elkaar in een sierlijke compositie geboetseerd (afb. 9). Door de wapperende kleding is de afbeelding dynamisch. Deze vrouwen tekende ze ook tijdens haar reis door India. Op de keerzijde een schelp met de tekst: *Indische Strandläuferrinnen. Jan 2020* (afb. 9a)

Nr. 10 en 10a. Madonna mit Wespen, 134 mm, brons, 2022. Eva Backofen.

Madonna mit Wespen (afb. 10) is een geheel ander verhaal dat Backofen vertelt: '*Deze penning heb ik gemaakt ter herinnering aan de situatie in het DDR-tijdperk. In 1982 tekende ik een petitie tegen de geplande militaire lessen op scholen en kleuterscholen. De tekst kwam uit de "Vrouwen voor Vrede" in Oost-Berlijn. De handtekeningenlijst met de namen van vrouwen uit Dresden werd onderschept door een spion van de staatsveiligheid en bereikte Berlijn niet. Ik maakte de penning nadat het boek "Be Loud" verscheen. Het is een documentaire over de acties en de bedreigingen. Vorig jaar was er ook een bijeenkomst en een openbare vertoning in Dresden ter gelegenheid van het boek.*

BEZOEK www.egmp-vzw.be

EUROPEES GENOOTSCHAP VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE vzw
Koninklijke Vereniging

GENIET EEN GANS JAAR VAN:

- GRATIS TOEGANG tot alle clubactiviteiten van het EGMP en het AEN (de Franstalige zusterverenigingen).
- Verminderde toegang tot internationale ruilbeurzen.
- Het driemaandelijks tijdschrift De MUNTKLAPPER met alle praktische info over onze clubs, numismatische agenda, veilingen, nieuws over munten en penningen.
- GRATIS Jaarboek, meer dan 200 blz. numismatische artikels.

LIDGELD: België 16 €, andere landen 24 €
Betaling voor EGMP vzw
IBAN: BE48 9795 4273 6627
BIC: ARSPBE22

BEZOEK www.egmp-vzw.be EN WORDT LID!

IBNS Nederland
Nederlandse Vereniging van Papiergeldverzamelaars

Wordt ook lid!

Actieve vereniging met meer dan 200 leden en daardoor toegang tot experts op alle gebieden van papiergeld

Eigen tijdschrift *'t Watermerk*, 4 keer per jaar 40 pagina's in kleur

Beurzen: twee keer per jaar op een centrale locatie in Nederland

Eigen website met veel achtergrondinformatie

Geaccrediteerd door de *International Bank Note Society*

www.ibns.nl info.ibns@gmail.com Entingestraat 2, 7841 AW SLEEN

Eva Backofen

Mijn herinneringen kwamen terug. Het thema van de penning is de algemene dreiging die van oorlog uitgaat voor moeders en kinderen. Ik gebruikte het beeld van de wespen zonder op de hoogte te zijn van de huidige drone-oorlog in Oekraïne.' Op de keerzijde staan verdiepte honingraten waaruit nieuwe wespen zullen komen en rondom afdrukken van natuurlijk materiaal zoals bladeren (10a).

Nr. 11 en 11a. Klage, 68 mm, vergulde puinresten, 2024. Eva Backofen.

Het woord ***Klage*** zegt het al (afb. 11 en 11a). Dit penningobject gaat over rouw in de zin van rouwen om bijvoorbeeld verlies bij overlijden. Daarvoor gebruikte ze stukjes verguld puinresten uit de ruïnes van het kasteel van Dresden. Backofen verteld: *'Er zijn klaagliederen van rouwende die zingen bij een sterfbed. Deze creatie gaat over het opblazen van een beroemde kerk in Leipzig. Vroeger studeerden alle predikanten theologie aan de universiteit in Leipzig. De kerk was eigendom van de universiteit en werd in 1968 opgeblazen op bevel van Walter Ulbricht, regeringsleider en staatsecretaris van de Sozialistische Einheitspartei Deutschlands. Noch het orgel, noch andere waardevolle stukken mochten worden verwijderd. De politie had vooraf alles afgezet. De organist bleef daar tot het einde en bespeelde het orgel. Kort voor de explosie stopte de muziek midden in het stuk en moest hij vertrekken.' Klage* bestaat uit vergulde resten van het puin van de opgeblazen kerk. Dit penningobject is een uniek exemplaar en in wezen een vastgelegd stukje geschiedenis. Dit zijn verhalen die voor mij een penning meerwaarde geven.

Nr. 12 en 12a. Hephaistos, 70 mm, 2024. Eva Backofen.

In de Griekse mythologie is ***Hephaistos*** de god van de smeedkunst (afb. 12). Hij was de zoon van Zeus en Hera. Er zijn verschillende verhalen over zijn mankheid. Hij trouwde met de mooie Aphrodite, die een stiekeme verhouding met Ares had. Ze liepen in de val van Hephaistos. Terwijl hij aan het werk was, kwamen Aphrodite en Ares samen in het echtelijk bed, maar ze raakten verstrikt in het onzichtbare net dat de smid had gesmeed. Nadat alle goden hen hadden uitgelachen, bevrijdde Hephaistos hen uit deze benarde positie. Op de voorzijde van de penning staat Hephaistos op de weide voor het Münchner Antikenmuseum (Staatliche Antikensammlungen). In zijn handen gereedschappen om te smeden. In een tang is een penning geklemd. Op de keerzijde staat de tekst: *XXXVIII Fidem-Kongress München 2025* als verwijzing naar het komend Fidem-congres, waar wij allen naar uitkijken (afb. 12a).

Arnold Nieuwendam

Foto's: Jacob Leuchtenbau, Eva Backofen, Michael Vogler en Christine Starke.

Meer informatie op: https://www.eva-backofen.de
Fidem 2025 in München: Het Fidem-congres wordt gehouden van 15 tot 18 oktober 2025 in de Antiken-sammlung op de Königsplatz, in München. De tentoon-stelling is geopend van 15 oktober 2025 tot 31 januari 2026. Meer info: ***https://www.fidem-medals.org***